OIKEUSMINISTERIÖ **LAUSUNTO**
Neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen 12.11.2018

HE laiksi vaalilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 162/2018 vp)

Pyydettynä lausuntona esitän kunnioittaen seuraavaa:

Hallitus esittää vaalilakiin muutamia teknisluonteisia tarkistuksia kevään 2019 vaaleihin liittyen. Niistä tärkeimmät ovat seuraavat:

Europarlamenttivaalidirektiivin implementoinnin sanamuodon tarkistaminen

Euroopan komissio on vuonna 2016 kehottanut Suomea tarkentamaan vuonna 2013 toteutetun europarlamenttivaalidirektiivin implementoinnin sanamuotoa siten, että laissa mainittaisiin, että Väestörekisterikeskuksen tulisi toimittaa vaalikelpoisuutta koskevia tietoja muiden jäsenvaltioiden viranomaisille ”viiden työpäivän kuluessa” pyynnöstä. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi lisäämällä vaalilakiin tätä varten uusi säännös (177 a §).

Vuoden 2019 europarlamenttivaalien ehdokashakemusten jättöpäivän myöhentäminen

Vuonna 2019 eduskuntavaalit ja EP-vaalit toimitetaan kuuden viikon välein. Voimassaolevan vaalilain mukaan EP-vaalien ehdokashakemukset tulee tehdä viimeistään tiistaina 16.4.2019, mutta tämä osuu osin päällekkäin eduskuntavaalien tuloksen vahvistamismenettelyn kanssa, koska eduskuntavaalien tulokset vahvistetaan vasta keskiviikkona 17.4.2019.

Jotta lakisääteiset määräajat eivät näiltä osin menisi päällekkäin ja jotta puolueet ja muut ehdokasasettajat voisivat paremmin hallinnoida omia ehdokasasettelujaan, ehdotetaan EP-vaalien ehdokashakemusten jättämisen määräaikaa siirrettäväksi eteenpäin kahdella päivällä torstaihin 18.4. Muutos (171 a §) olisi kertaluonteinen ja koskisi vain vuoden 2019 EP-vaaleja.

Kuntien äänestysaluejakopäätösten aikataulun muutos

Kuntien äänestysaluejakoa koskevien päätösten ja niiden voimaantulon aikataulua (8 §) ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan voimassaolevan kuntalain ja vaalilain sääntelyä kuntavaalien uudesta ajankohdasta. Kuntavaalithan siirrettiin vuoden 2015 lainmuutoksilla lokakuusta huhtikuuhun. Nyt ehdotetaan, että äänestysaluejakopäätökset tulisivat voimaan aina kalenterivuoden alussa, jos ne tehtäisiin viimeistään edeltävän elokuun aikana.

Ilmoituskorttien sähköisen jakelun mahdollistaminen

Esityksessä ehdotetaan myös ilmoituskorttien sähköisen jakelun mahdollistamista (21 §). Jos äänioikeutettu on Suomi.fi:n Viestit -palvelussa antanut, vahvaa tunnistautumista käyttäen, suostumuksensa ottaa vastaan kaikki viranomaisten lähettämät tiedotteet sähköisesti, myös vaalien ilmoituskortti toimitettaisiin hänelle vain sähköisesti. Ehdotus olisi linjassa valtionhallinnon yleisten digitalisaatiota koskevien edistämistavoitteiden kanssa.